

MMFS 11.20

Birinci Baskı
Şubat 2019

Açıkta Yakma ve Açıkta Patlatma (AYAP) İşlemlerine İlişkin Usul ve Esaslar

Türkiye Cumhuriyeti Milli Mayın Faaliyet Otoritesi
Millî Savunma Bakanlığı
Millî Mayın Faaliyet Merkezi Dairesi Başkanlığı
Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü Yerleşkesi
Döğol Caddesi No:4 Anadolu Meydanı (Tandoğan)
06330 Yenimahalle / Ankara/TÜRKİYE

E-posta: mafam@msb.gov.tr
Tel: 0 (312) 4025430-31-32-33
Faks: 0 (312) 2131826
(Web: <http://mafam.msb.gov.tr>)

Uyarı

Bu doküman, kapak sayfasında belirtilen tarihten itibaren yürürlüktedir. Milli Mayın Faaliyet Standartları (MMFS) sürekli gözden geçirme ve revizyona tabi olduğundan, kullanıcılar dokümanın durumunu doğrulamak için, MAFAM İnternet sitesine (<http://mafam.msb.gov.tr>) başvurmalıdır.

Telif Hakkı

Bu doküman, bir Milli Mayın Faaliyet Standardıdır (MMFS) ve telif hakları MAFAM'a aittir. Bu doküman veya bir kısmı, MAFAM'ın önceden yazılı izni olmaksızın, hiçbir biçimde veya vasıta ile ve başka amaçlarla kopyalanamaz, saklanamaz veya iletilemez.

Bu doküman satılmaz.

Türkiye Cumhuriyeti Milli Mayın Faaliyet Otoritesi

Millî Savunma Bakanlığı

Millî Mayın Faaliyet Merkezi Dairesi Başkanlığı

Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü Yerleşkesi

Döğol Caddesi No:4 Anadolu Meydanı (Tandoğan)

06330 Yenimahalle / ANKARA

E-posta: mafam@msb.gov.tr

Tel: 0 (312) 4025430-31-32-33

Faks: 0 (312) 2131826

(Web: <http://mafam.msb.gov.tr>)

MMFS-Şubat 2019

Tüm hakları saklıdır.

İçindekiler

İçindekiler.....	iii
Önsöz.....	v
Giriş.....	vi
1. Kapsam	1
2. Referanslar	2
3. Terimler, tanımlar ve kısaltmalar.....	2
4. Öncelikler ve ilkeler.....	2
4.1. Genel hususlar	2
4.2. Öncelikler	2
4.3. İlkeler	3
4.4. Özet	3
5. Patlayıcı madde stoklarını imha otoritesi.....	3
6. İmha yöntemleri	4
6.1. Yöntemler.....	4
6.2. Patlatma.....	4
6.3. Yakma	4
6.4. İnsinerasyon (yakarak kül etme)	4
7. İmha sahalarının konumlandırılması.....	5
7.1. İmha sahaları	5
7.2. Patlatma yöntemiyle ilişkili tehlikeler.....	5
7.3. İmha yerlerinin özellikleri	5
7.4. Yakmanın tehlikeleri	6
7.5. Yakma sahalarının özellikleri.....	6
8. İmha sahalarının ve Standart Uygulama Talimatının (SUT) onaylanması.....	7
8.1. Onay	7
8.2. Yayınlarla yapılan referanslar	7
8.3. Haritalar ve yerleşim referansları	7
8.4. Nöbetçilerin ve gözlem noktalarının yerleri.....	7
8.5. Sahaların işaretlenmesi.....	7
8.6. Ateşleme noktasının yeri	8
8.7. Haberleşme	8
8.8. Patlayıcı sınırları	8
8.9. Personel sınırları.....	9
8.10. Seyirciler	9
8.11. Nöbetçilere verilecek talimat	9

8.12.	Yangın önleme	9
8.13.	Yeme ve İçme.....	10
8.14.	Ulaşım disiplini	10
8.15.	Kılık kıyafet.....	10
8.16.	Bir imha sahasına özel güvenlik önlemleri	10
8.17.	Kazalara hazırlık ve müdahale usulleri	10
8.18.	Kayıtlar ve raporlar	11
9.	Planlama ve hazırlık.....	11
10.	İmha görevlerinin yerine getirilmesi	12
EK-A	Referanslar	13
EK-B	İmha sahası yerleşim alanı	14
EK-C	İmha operasyonlarının kontrolü	15
	Değişiklik Kaydı	19

Önsöz

İnsani mayın temizleme programları için uluslararası standartlar, ilk olarak Temmuz 1996'da Danimarka'da yapılan uluslararası teknik konferansta çalışma grupları tarafından önerilmiştir. Mayın temizlemenin tüm yönleri için ölçütler belirlenmiş; standartlar önerilmiş ve "temizleme" için evrensel bir tanım üzerinde uzlaşmıştır. 1996 yılı sonlarında, Danimarka'da önerilen ilkeler, Birleşmiş Milletler (BM) öncülüğündeki bir çalışma grubu tarafından geliştirilmiş ve İnsani Mayın Temizleme Faaliyetleri için Uluslararası Standartlar hazırlanmıştır. Birinci baskı, Mart 1997'de BM Mayın Eylem Servisi (UNMAS) tarafından yayımlanmıştır.

Bu ilk standartların kapsamı, başta mayın risk eğitimi ve mayın mağdurlarına yardımı olmak üzere mayın faaliyetinin diğer bileşenlerini içerecek ve operasyonel usuller, uygulamalar ve normlarda yapılan değişiklikleri yansıtacak şekilde genişletilmiştir. Standartlar yeniden geliştirilmiş ve Uluslararası Mayın Faaliyet Standartları (IMAS) adını almıştır.

Birleşmiş Milletler, standartların geliştirilmesi ve sürdürülmesi dâhil olmak üzere, mayın faaliyet programlarının etkili biçimde uygulanması ve teşvik edilmesinden genel olarak sorumludur. Bu bağlamda UNMAS, Birleşmiş Milletler bünyesinde, IMAS'ın geliştirilmesi ve sürdürülmesinden sorumlu olan ofistir. IMAS, Cenevre Uluslararası İnsani Mayın Temizleme Merkezi'nin desteğiyle hazırlanmıştır.

IMAS'ı hazırlama, gözden geçirme ve revize etme çalışmaları; uluslararası kuruluşlar, devlet kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının desteğiyle, teknik komite tarafından yürütülmektedir. Her standardın en son versiyonu, teknik komite çalışmaları hakkında bilgiler ile birlikte, <http://www.mineactionstandards.org/> sitesinde bulunmaktadır. Gelişen mayın faaliyet normları ve uygulamalarını yansıtmak ve uluslararası düzenlemeler ve gereklerde meydana gelen değişiklikleri dâhil etmek amacıyla, IMAS asgari olarak üç yılda bir gözden geçirilmektedir.

1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi 342'nci maddesi kapsamında Türkiye Cumhuriyeti sınırları dâhilinde ve görevlendirilmesi halinde yurt dışında gerçekleştirilmesi planlanan insani maksatlı mayın ve/veya patlamamış mühimmat temizliğine yönelik faaliyetler ile Millî Mayın Temizleme Standartlarını hazırlamak/güncel bulundurmaktan Milli Mayın Faaliyet Merkezi (MAFAM) D.Bşk.lığı sorumludur.

Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan uluslararası standartlar ışığında Milli Mayın Faaliyet Standartları (MMFS) oluşturulmuştur.

Giriş

Patlayıcı Maddelerin (PM) özellikle de Anti Personel (AP) Mayın stoklarının imhası, çoğu zaman miktarlarından dolayı lojistik açıdan karmaşık bir süreç olabilir. Açıkta Yakma ve Açıkta Patlatma (AYAP) gibi nispeten basit imha tekniklerinden incelikli sanayi süreçlerine kadar bir dizi fiziksel imha tekniği bulunur. Birçok örnekte AYAP pratik, uygulanabilir ya da uygun maliyetli olan tek seçenektir. Dolayısıyla, bu MMFS’de AYAP teknikleri kullanılarak büyük ölçekli imha operasyonlarının güvenli bir şekilde yürütülmesine yönelik ilke ve usuller ortaya konulmaktadır.

Bu MMFS’de Uluslararası Mühimmat Teknik Kılavuzu (IATG) 10.10 Silahsızlandırma ve İmha belgesinde yer alan EK-D’deki içerik kopyalanmaktadır. Bu doküman, referans kolaylığı olması açısından MMFS serisine eklenmiştir.

Açıkta Yakma ve Açıkta Patlatma İşlemlerine İlişkin Usul ve Esaslar

1. Kapsam

Bu MMFS'nin amacı, geniş çaplı Açıkta Yakma ve Açıkta Patlatma (AYAP) operasyonlarının yürütülmesine ilişkin ilke ve usulleri açıklamaktır. Güvenli bir çalışma sistemi oluşturulmasını hedefleyen bu dokümanda imha sahalarının yerleşim planına ve Standart Uygulama Talimatına (SUT) ilişkin tavsiyeler de bulunmaktadır.

Bu MMFS, Anti Personel (AP) Mayını da dâhil olmak üzere tüm Patlayıcı Madde (PM) stoklarının AYAP yoluyla imhasına yönelik rehberlik sağlamaktadır; fakat nükleer, biyolojik ve kimyasal silahlar ile mayın temizleme faaliyetlerinin doğrudan sonucu olarak ortaya çıkmış AP mayın saha stoklarının imhasını kapsamaz. Bununla birlikte, bu MMFS'deki ilke ve usuller sahadaki imha operasyonlarına da uygulanabilir. Milli otoriteler ve mayın temizleme kuruluşları, bu türden operasyonlar sırasında söz konusu ilke ve usulleri uyarlayarak kullanabilir.

Bu MMFS; IATG 10.10, MMFS 04.10, 09.30, 10.10, 10.20, 10.50, 10.70 ve 11.10 ile birlikte okunmalıdır:

a. IATG 10.10 İmha ve Silahsızlandırma dokümanı, AP mayın ve kargo mühimmat da dâhil olmak üzere geleneksel tüm mühimmat türlerinin imhası ve silahsızlandırmasına ilişkin rehberlik sağlamaktadır. Bu MMFS'nin içeriği IATG 10.10'un Ekine dayanmaktadır.

b. MMFS 04.10, IMAS standartları serilerinde kullanılan tüm terim, tanım ve kısaltmaların eksiksiz bir sözlüğünü sunmaktadır.

c. MMFS 09.30, mayın faaliyeti programı kapsamında yürütülen Patlayıcı Madde İmha (PMİ) operasyonlarına ilişkin özellikler ve rehber ilkeler sağlamaktadır.

ç. MMFS 10.10, İş Sağlığı ve Güvenliğine ilişkin genel gerekleri içermektedir. Bunlar mayın temizleme operasyonlarına uygulandığı ölçüde imha operasyonlarına da uygulanmaktadır.

d. MMFS 10.20, güvenli bir mayın temizleme çalışma sahasının kurulmasını ve muhafaza edilmesini amaçlayan politikaların ve belgelendirilmiş usullerin geliştirilmesine ilişkin özellikler ve rehberlik sağlamaktadır. Bu doküman imha çalışma sitelerine de aynı ölçüde uygulanabilir.

e. MMFS 10.50, patlayıcıların depolanmasına, taşınmasına ve kullanılmasına ilişkin özellikler ve rehberlik sağlamaktadır.

f. MMFS 10.70, mayın faaliyeti operasyonları sırasında çevrenin korunmasına ilişkin rehber ilkeler sunmaktadır.

g. MMFS 11.10, stoklanmış AP mayının imhasına yönelik mevcut teknolojiler ve göz önünde bulundurulacak teknik faktörlere ilişkin rehberlik sağlamaktadır.

2. Referanslar

Referanslar listesi EK-A’da verilmiştir. Referanslar, bu standartta atıf yapılan ve bu standardın hükümlerinin bir parçasını oluşturan önemli dokümanlardır.

3. Terimler, tanımlar ve kısaltmalar

MMFS 11.20 standartlar serisinde kullanılan tüm terim, tanım ve kısaltmalara ilişkin sözlük, MMFS 04.10’da verilmektedir.

IMAS standartlar serisinde, “-ecek (İngilizce “shall””, “-meli (İngilizce “should”) ve “-ebilir (İngilizce “may””, istenen uyum derecesini belirtmek için kullanılmaktadır. Bu kullanım, ISO standartları ve kılavuzlarındaki dil ile uyumludur:

a. “-ecek (İngilizce “shall””, standarda uymak için uygulanacak gerekler, yöntemler veya özellikleri belirtir.

b. “-meli (İngilizce “should””, tercih edilen gerekler, yöntemler veya özellikleri belirtir.

c. “-ebilir (İngilizce “may”) ise, muhtemel bir yöntem veya hareket tarzını belirtir.

“**Milli Mayın Faaliyet Otoritesi**” (MMFO) terimi, mayından etkilenen bir ülkede, mayın faaliyetini düzenleme, yönetme ve koordine etme sorumluluğu verilen, genellikle bakanlıklar arası bir komite olan devlet kurumunu ifade eder.

Not: Türkiye Cumhuriyetinde MMFO’nun yetki ve sorumlulukları Milli Mayın Faaliyet Merkezi Dairesi Başkanlığı tarafından yürütülmektedir.

4. Öncelikler ve ilkeler

4.1. Genel hususlar

Mühimmat imhası, tehlike riski olan bir süreçtir. Doğru usullere uyulduğunda, bu riskler en aza indirgenebilmektedir. Bu yapılmadığı takdirde ise ciddi bir kaza olma ihtimali oldukça yüksektir.

4.2. Öncelikler

Her daim riayet edilecek öncelikler şunlardır:

a. Güvenlik: Hem personelin hem de mülkün güvenliği son derece önemlidir. Bir yöntem güvenli değilse kullanılmayacaktır.

b. Emniyet: Hem patlayıcılar hem de imha edilecek maddeler, teröristler ve suçlular için cezbedici olabilir. Bağışçı patlayıcıları ve patlayıcı maddeler her zaman emniyet altında tutulacaktır.

c. Sayım yapma: Bu da emniyetle ilişkili bir husustur. PM ya da patlayıcılarda herhangi bir eksiklik ya da kayıp olduğunda bu durum derhal bildirilecek ve araştırılacaktır.

ç. Çalışma hızı: Çalışmaları hızlandırmak için ilk üç öncelikten asla taviz verilmeyecektir.

d. Çevreyi koruma: Faaliyetler, bu faaliyetlerin çevreye etkileri en aza indirgenecek şekilde planlanmalıdır.

4.3. İlkeler

Çok sayıda ve oldukça ayrıntılı mühimmat imha usulleri bulunmakla birlikte, bazı ilkeler tüm imha görevlerine uygulanmaktadır. Bu ilkeler şunlardır:

a. Mühimmatı tanımak: İmha edilecek madde ve bu amaç için kullanılacak patlayıcılar hakkında ayrıntılı bilgi edinin. Bu ikisinin de tasarım özellikleri bilinmediği takdirde, güvenli ve etkili imha yollarını belirlemek mümkün olmayacaktır.

b. Görevin dikkatli bir şekilde planlanması: Planlamayı, mühimmat imha sahasına varmadan önce yapın. Mühimmat sahaya varmadan çok önce, uygulanacak program ve usuller konusunda ayrıntılı bir çalışma gerçekleştirin.

c. Güvenli bir çalışma ortamı oluşturulması: İmhayı gerçekleştirecek personel grubu, diğer personel, mülk, canlı hayvanlar, araçlar ve teçhizat için güvenli bir çalışma ortamı oluşturup bu ortamı muhafaza edin.

ç. Açık talimat verilmesi ve talimata harfiyen uyulması: Bir imha sahası, belirsizliğe ya da yanlış anlamaya uygun bir yer değildir. Talimat açık bir şekilde verilecek ve tüm personel tarafından net bir şekilde anlaşılacaktır.

d. Sadece onaylanmış yöntemlerin kullanılması ve tüm güvenlik önlemlerine riayet edilmesi: Kestirme yollar kullanmayın, bunlar kazalara sebebiyet verir.

e. Ayrılmadan önce imha sahasının temizlenmesi: İmha sahası tüm tehlikelerden, kir ve çöpten arındırılana dek hiçbir mühimmat imha görevi tamamlanmış değildir.

4.4. Özet

Yukarıda belirtilen öncelik ve ilkelere riayet edilmiş olsaydı, PM imha operasyonları sırasında olduğu bilinen kazaların çoğundan kaçınılabilirdi. Stok imha operasyonlarından sorumlu müdür, bu önceliklere ve ilkelere riayet edilmesini sağlamaktan ve imha faaliyetlerinin güvenli bir şekilde gerçekleştirilmesinden de sorumlu olacaktır.

5. Patlayıcı madde stoklarını imha otoritesi

AP mayın da dâhil olmak üzere, depolanmış patlayıcı madde stoklarının imhası, milli otoritenin yetkisindedir. Milli otoritenin önceden onayı olmaksızın hiçbir toplu PM imhası gerçekleştirilmemelidir. Yetkilendirme işlemi, imha kuruluşlarının MMFS 07.30 Mayın Faaliyet Kuruluşlarının Akreditasyonu standardı ile yapılmaktadır.

Milli otoritenin önceden onayı olmadan hiçbir mühimmat ortadan kaldırılmamalıdır. Bu kuralın istisnaları şunlardır:

a. Gözetim ve tamirat görevleri sırasında tespit edilen ve yerel Mühimmat Subayının tehlikeli gördüğü mühimmat,

b. Patlamamış mühimmat ve kontrollü saha dışına çıkmış kayıp mühimmat [Bunlar, doğaları gereği doğrudan tehlike riski içermektedir. (Daha fazla bilgi için Bakınız MMFS 09.30 PMİ)].

Yabancı mühimmatın yok edilmesi için birincil ve sağlam ilkelere dayanan, uygun bir usul kullanılmalıdır. Böyle bir usul bulunmadığı takdirde, milli otoriteden bunların ortadan kaldırılmasına ilişkin talimat talep edilmelidir. Yabancı mühimmat, milli otoritenin özel yetkisi ve talimatı olmadan parçalarına ayrılmamalıdır.

Patlayıcı maddeler, sadece birincil ve sağlam ilkelere dayanan uygun usuller kullanılarak yok edilmelidir. Böyle bir usul bulunmadığı takdirde, bunların ortadan kaldırılmasına ilişkin talimat milli otoriteden talep edilmelidir. Patlayıcı maddeler, milli otoritenin özel yetkisi ve talimatı olmadan parçalarına ayrılmamalıdır.

6. İmha yöntemleri

6.1. Yöntemler:

Üç basit imha yöntemi bulunmaktadır:

- a. Patlatma,
- b. Yakma,
- c. İnsinerasyon (yakıp kül etme).

Belirli bir patlayıcı maddenin ortadan kaldırılması için kullanılan yöntem, maddenin patlayıcı dolgusu türüne ve tasarımına bağlıdır. Dolayısıyla, maddenin imhası için en iyi yöntemi belirlemek için atılacak ilk adım, patlayıcının dolgu türünü tespit etmektir.

6.2. Patlatma

Bu yöntem Yüksek İnfılaklı (HE) patlayıcı dolgusuna sahip patlayıcı maddeler için kullanılmaktadır. Büyük ölçekli imhalar sırasında karma yığınlara, küçük miktarlarda diğer türden maddeler (duman, işaret ve aydınlatma mühimmatı, göz yaşartıcılar) eklenerek bunların da yok edilmesi sağlanabilir. Karma yığına dâhil edilen bu türden maddelerin miktarı, toplam yığınım sadece küçük bir yüzdesini oluşturmalıdır.

6.3. Yakma

Bu yöntem genelde sevk barutu (torbada ya da serbest), duman, piroteknik maddeler ve göz yaşartıcı maddeler için kullanılmaktadır. Fakat plastik gövdeli bazı AP mayın türleri için de uygundur. Bu yöntem, bazı patlayıcıların patlatılmasına bir alternatif olarak da kullanılabilir; örneğin Plastik Patlayıcı (CE), TriNitroTolüen (TNT), NitroGliserin (NG) tabanlı patlayıcılar ve Barut (GP) için vb. Bununla birlikte, patlatma daha temiz yöntemdir.

6.4. İnsinerasyon (yakarak kül etme)

Bu, özel bir türde yakma işlemidir. Patlayıcı içeriği az olan bazı patlayıcı maddeler ve küçük AP mayınlar için bu yöntem onay verilebilir.

7. İmha sahalarının konumlandırılması

7.1. İmha sahaları

İmha sahası, mühimmat ve patlayıcıların patlatarak ve yakarak imha edilmesi işlemlerinde kullanılmak üzere yetki verilmiş sahadır. Bir imha sahasında patlatma ve yakma işlemlerinin gerçekleştiği alanlara ise imha yeri ve yakma sahası adı verilmektedir. Bunlar, bir imha sahasında aynı yerde bulunabilir.

Milli otorite, ancak profesyonel mühimmata ilişkin teknik tavsiye aldıktan sonra mühimmat depolarındaki imha sahalarını onaylayacak ve bunlara resmi lisans verecektir. Sahada bulunan imha sahaları ise bu işe uygun görülmüş mayın temizleme kuruluşu tarafından oluşturulabilir.

İmha sahaları, imha faaliyetleri ilgili tehlike ve riskler kabul edilebilir bir düzeye getirilecek şekilde konumlandırılacaktır. İmha sahaları konumları belirlenirken çevre de korunmalıdır. (Çevrenin korunmasıyla ilgili olarak MMFS 10.70' e bakınız.)

7.2. Patlatma yöntemiyle ilişkili tehlikeler

Patlatma yöntemlerinin tehlikeleri şunlardır:

a. Parlama ve sıcaklık: Bu etkiler sınırlandırılmış olsa da önem taşır. Parlama, gözlere zarar verebilmektedir. Bununla birlikte, patlatma işlemlerinin çoğunda çıkan kırmızımsı parlamanın göze zarar verme ihtimali düşüktür. Etrafta kuru yapraklar, ağaçlar, çalılar ya da torflu (turba) toprak gibi yanıcı maddeler bulunduğu takdirde ise patlatma sonucu açığa çıkan sıcaklık nedeniyle yangın çıkabilmektedir.

b. İnfilak ve gürültü: İnfilak, yaralanmalara ya da kayıplara yol açabilir. Fakat bunun için kişilerin ve teçhizatın yeterince korunmamış olması ve patlatmanın gerçekleştiği yere yakın bulunmaları gerekir. Yaralanmaların ve zararın kopan parçalardan kaynaklanma ihtimali ise daha yüksektir. Gürültü daha büyük bir sorundur. Yakın mesafede gürültü işitme sorunlarına neden olabilir, uzak mesafede ise yarattığı rahatsızlık yerel toplumların şikâyetinde bulunmasına yol açabilir.

c. Yer şoku: En büyük etkiyi patlatmaya yakın mesafede bulunan teçhizat ve kişiler hissedecek olsa da kaya katmanları bazen etkiyi daha uzaktaki yerlere de taşıyabilmektedir. Bu yer şoku, yerel toplumlar için başka bir rahatsızlık ve şikâyet nedeni olabilmektedir.

ç. Şarapnel parçalanması: Bu, en büyük tehlikeyi arz eder. Uygulamada, “tehlike alanı” sınırları, patlatmanın ardından maddelerden kopan parçaların kat edebilecekleri maksimum mesafeye göre belirlenmektedir. Bu sınırlar içerisinde yer alıp da yeterli korumaya sahip olmayan tüm personel, mal ve teçhizat tehlike altındadır.

d. Zehirli dumanlar da tehlike unsuru oluşturabilmektedir.

7.3. İmha yerlerinin özellikleri

Yukarıda belirtilen tehlikeleri bertaraf etmek için imha yerlerinin şu özelliklere sahip olması gerekmektedir:

a. İzolasyon: Bu, en önemli şarttır. İmha yerleri; personel, eşya, mal ve mülklerden olabildiğince uzak olmalıdır.

b. Derin toprak: Toprak nispeten taşsız ve kayasız olmalıdır. Toprakta torf da bulunmamalıdır. Zira torf yeraltında yanabilmektedir. İmha yeri için toprağın derin olması, arzu edilir bir özellik olsa da şart değildir.

c. İkincil yangın tehlikelerinin bulunmaması: İmha yerleri; boru hatlarına, güç kablolarına ya da yakıt depolama alanlarına yakın olmamalıdır.

ç. Radyo/radar vericilerinin bulunmaması: Büyük çaplı imha, normalde elektrik kablosu ya da Radyo Kontrol sistemleri kullanılarak başlatılır ve dolayısıyla da dışsal Elektro-Manyetik Güç etkileri karşısında savunmasızdır. Dolayısıyla, imha yerleri; yüksek voltajlı elektrik hatlarına, radyo vericilere ve radar tesislerine yakın olmamalıdır.

d. Yerden yükseklik: Yerden yükseklik infilakın ve yer şokunun etkilerini hafifletir, toprağın iyi drene edilmiş olması da kazmayı kolaylaştırır. Bununla birlikte, yerden yüksekliğin şarapnel parçalanma aralığını genişletme eğilimi vardır. Yerden yükseklik, imha yeri için arzu edilebilir bir özellik olsa da şart değildir.

7.4. Yakmanın tehlikeleri

Yakmanın ortaya çıkarttığı tehlikeler şunlardır:

- a. Yoğun sıcaklık,
- b. Yoğun ışık,
- c. Zehirli dumanlar (arada sırada).

Mühimmatın patlatma amacıyla yakıldığı durumlar hariç; bu yöntemin içerdiği infilak, yer şoku ve parçalanma tehlikesi çok azdır.

7.5. Yakma sahalarının özellikleri

Bu tehlikeleri bertaraf etmek için yakma sahalarının aşağıdaki özelliklere sahip olması gerekir:

- a. İkincil yangın tehlikelerinin bulunmaması,
- b. Yeterli su arzı,
- c. Sıcaklık ya da dumandan kaynaklanabilecek yaralanmaları önleyecek kadar izolasyon,
- ç. Torfsuz (Turbasız) kumlu toprak.

Yakma sahası için en uygun yer, izole, kumlu ve çorak bir arazidir. Bununla birlikte, yüksek kayalıklara yakın yerlerden de kaçınılmalıdır; zira yükselen sıcak hava akımları yanan atıkları nispeten uzak mesafelere taşıyabilmektedir.

8. İmha sahalalarının ve Standart Uygulama Talimatının (SUT) onaylanması

8.1. Onay

Milli otorite, bir sahada imha faaliyetleri başlamadan önce, bu imha sahasına ve bu sahayla ilgili SUT'a resmi onay (genelde lisans olarak adlandırılmaktadır) verecek ya da bir mayın temizleme kuruluşunun nitelikli personeli tarafından imha sahalalarını onaylanmasına izin verecektir. Bu onay ya da izin, profesyonel mühimmata ilişkin teknik tavsiye ve aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurularak verilecektir:

8.2. Yayınlarla yapılan referanslar

Tüm SUT'lar daha yüksek bir makam tarafından yayınlanan, yürürlükteki düzenlemelerin yerel yorumlarıdır. SUT tüm bu düzenlemeleri ve varsa bu konuyla ilgili standartları açıkça listelemelidir.

SUT'da diğer yayınların büyük bölümleri kopyalanmamalı, daha ziyade bu düzenlemelerin yerel koşullara nasıl uygulanacağına dair ayrıntılara yoğunlaşılmalıdır.

8.3. Haritalar ve yerleşim referansları

Haritalar, SUT taslakları ile birlikte milli otoriteye gönderilecektir. Bu haritalara şunlar da dâhil olacaktır:

a. Sınır yerleşim referanslarıyla birlikte imha sahasının adını ve yerini de gösteren bir genel bölge haritası. Bu bilgiye SUT'un ana metninde de yer verilmelidir.

b. İmha sahasının yerleşim planını gösteren daha büyük ölçekli bir kroki (Bu şematik yerleşim planının bir örneği EK-B'de verilmektedir.). Bu kroki, SUT'a bir Ek olarak dâhil edilecektir. İmha sahasının yerleşim planı, güvenlikle ilgili hususlara özel bir dikkat gösterilerek hazırlanacak ve milli otorite tarafından onaylandıktan sonra söz konusu otoritenin onayı olmadan değiştirilmeyecektir.

8.4. Nöbetçilerin ve gözlem noktalarının yerleri

Nöbetçiler, imha sahasına giriş sağlayabilecek tüm yolları kontrol edecek şekilde yerleştirilecektir. Normal koşullarda, tehlikeli bölgedeki Şarapnel Korunmalı Sığınaklarda bulunurlar. Şarapnel korunmalı sığınak bulunmadığında ise tehlike alanının dışına yerleştirilecektir.

8.5. Sahaların işaretlenmesi

İmha sahalalarında, tehlike alanının hemen dışında bulunan ve sahaya farklı yönlerden giriş sağlayabilecek tüm alanlar uyarı panolarıyla işaretlenecektir. Uyarı panolarında sahanın kuruluş amacı, hali hazırdaki uyarı sistemleri (nöbetçiler ve diğer uyarı sistemleri), sahayla ilgili tehlikeler (hem imha faaliyetleri sırasında hem de sonrasındaki tehlikeler) ve uyarıları göz ardı etmenin muhtemel sonuçları hakkında yerel sakinlere bilgi verilecektir. Bu uyarılar, yerel dilde ya da dillerde yazılacaktır ve okuma yazma bilmeyenlere yönelik uyarı sembollerini de içerecektir.

8.6. Ateşleme noktasının yeri

Bu nokta, patlatma noktalarına yakın olacak ve imha müdürünün kısmi patlamalarını duymasına olanak tanıyacaktır. Ateşleme noktası, genelde tehlike alanındaki bir şarapnel korumalı sığınağın içerisinde yer alır.

8.7. Haberleşme

Güvenlik için iyi bir iletişim şarttır. Aşağıdaki haberleşme ağları, imha operasyonları başlamadan önce kurulacaktır:

- a. Ateşleme noktası ve acil servis arasında haberleşme bağlantıları (örneğin itfaiye, sağlık merkezi ya polis vb.),
- b. Ateşleme noktası ve nöbetçiler arasında haberleşme bağlantıları. Ayrıca, yedek bir haberleşme sistemi (örneğin kornalar, sirenler ya da düdüklükler gibi) de bulunacaktır.

SUT'ta acil çağrı simgeleri/telefon numaraları listelenecek ve kazaların raporlanmasına ilişkin şartlar belirtilecektir.

8.8. Patlayıcı sınırları

Her imha sahası için ayrı bir patlayıcı sınırı belirlenecektir. Patlayıcı sınırları iki temel faktöre göre belirlenir:

a. Maddeden kopan parçaların ve parçacıkların azami yolculuk aralığı: Bu aralık, tehlike alanının sınırlarını belirlemektedir. Tüm insanlar ve teçhizat ya bu alanın dışındadır ya da bir şarapnel korumalı sığınağında bulunur. İmha sahası, tehlike alanının tamamını kapsayacaktır. TN 10-20-01/2001 tehlike alanındaki patlamalara ilişkin tahmini hesaplar konusunda rehberlik sağlamaktadır. Dolayısıyla imha sahasının alanı, patlayıcı sınırını verecektir. Kopan parçaların imha sahası dışına çıkabileceği sınırdan itibaren Net Patlayıcı İçeriği olan bir maddeyle hiçbir patlatmaya izin verilmeyecektir.

b. Yer şoku ve gürültü etkisi: Yerel toplumun şok ve gürültüye "tolerans" düzeyi belirlenmelidir. Bu, kopan parçaların azami yolculuk aralığından daha küçük patlayıcı sınırları belirlenmesi gerektiği anlamına gelebilir.

Yeni bir imha sahasının patlayıcı sınırını belirleme yöntemleri şunlardır:

- c. PMİ ya da mühimmata ilişkin teknik tavsiye ile ya da,
- ç. İmha denemeleri yaparak (mühimmattan kopan parçaların yarattığı tehlike alanını tespit etmek, yer şokuna ve gürültüye gösterilen tolerans düzeylerini belirlemek üzere denemeler yapılması). Ateşleme noktasıyla haberleşme noktalarına, imha sahası çevresindeki uygun bir korunağın altına ve diğer hassas noktalara gözlemciler yerleştirin ve bir dizi patlatma denemesi gerçekleştirin. Her seferinde Net Patlayıcı İçeriği'ni bir miktar arttırın. Her patlatmadan sonra gözlemcilerle görüşün ve gözlemciler parçaların önlerine düştüğünü bildirdiğinde ya da yerel "tolerans" düzeyine ulaşıldığında denemelere son verin.

Not: IMAS internet sitesinde ve IMAS CD'lerinde bulunan tehlike alanı destek aracı da parçalanma tehlikesi yarıçapını belirlemek için kullanılabilir.

Bu deneyin sonucunda bir patlayıcı sınırı olacaktır. Patlayıcı sınırı ile aşağıdaki hususlar teminat altına alınacaktır:

d. İmha sahası çevresinde korunmasız bir şekilde duran bir kişi, infilak ve kopan parça tehlikesinden uzaktır. Rüzgâr yönü ne olursa olsun zehirli gaz tesirinden korunmuş olmalıdır.

e. İmha sahası çevresindeki kişilerin yaralanması ya da mülklerin zarar görmesi gibi bir olasılık bulunmamaktadır.

f. Yer şoku ve gürültü düzeyi tahammül edilebilir bir düzeydedir.

Bir imha sahasında birden fazla imha faaliyeti gerçekleştirilmesi planlanıyorsa (örneğin yakma, açıkta imha etme, Beyaz Fosfor imhası ya da piroteknik yakma gibi) her faaliyet için bir yer belirlenecek ve her bir yer için ayrı patlayıcı sınırları tespit edilecektir.

8.9. Personel sınırları

Sahada mevcut kişi sayısı, güvenlik ve verimlilik sağlamak üzere gereken asgari kişi sayısı kadar olacaktır. Bazı görevler asgari personel sınırlarına tabidir, bu türden görevler için söz konusu sınırlar ayrıntılı usullere dâhil edilmelidir.

8.10. Seyirciler

Sadece resmi gösterilerde seyircilere izin verilecektir. Gösteri başlamadan önce, seyircilere (ya da kuruluşlarına) standart bir tazminat formu imzalatılacaktır. MMFS 10.20 EK-C’inde mayın temizleme çalışma sahalarına gelen ziyaretçilerle ilgili usuller bulunmaktadır ve bu usuller imha sahalarına gelen ziyaretçilere de uyarlanabilir.

8.11. Nöbetçilere verilecek talimat

Bu talimat, genelde imha sahası Standart Uygulama Talimatının Ek’inde yer almaktadır. Söz konusu talimat şu hususları içerecektir:

- a. Haberleşmeye ilişkin gerekler,
- b. Nöbetçilerin sorumlulukları,
- c. Bilgilendirmeye ilişkin gerekler.

8.12. Yangın önleme

Ateş ve duman çıkartan tüm materyaller (bunlara genelde “yasak madde” denir) imha operasyonları müdürü tarafından kilitli bir kutuda kontrol altında tutulacaktır. Sadece imha operasyonu müdürünün izin verdiği zamanlarda ve tüm patlayıcılardan uzaktaki özel sigara içme alanlarında sigara içilebilecektir.

İmha kuruluşları, yangın önleme politikaları belirleyecek, bu konuda SUT oluşturacak ve bunları muhafaza edecektir. SUT, MMFS 10.50 EK-Ç’indeki genel ilkelere dayandırılmalıdır.

8.13. Yeme ve içme

Patlayıcı parçacıkların ya da kirlenmiş materyallerin ağızdan alınmasını önlemek üzere yeme ve içmenin kontrol edilmesi gerekebilir. Gerekli durumlarda, imha operasyonları müdürleri, personelin yemeklerden ve ara öğünlerden önce ellerini yıkamasını ve ovmasını sağlamalıdır.

8.14. Ulaşım disiplini

Bu konuda şu hususlara dikkat edilmelidir:

- a. Belirli araç güzergâhları hazırlanacaktır (tercihen sert zeminli) ve bu yollar, ateşleme ya da telefon kabloları yeterli ölçüde gömülü ve korunaklı olmadığı takdirde bunların üzerinden geçmeyecektir.
- b. Hiçbir araç, imha kuyularına ya da ambalajı açılmış ve imha için hazırlanmış mühimmata 30 metreden daha fazla yaklaşmayacaktır.
- c. Araçlar yüklenirken ya da boşaltılırken motorlar durdurulacaktır.
- ç. İmha operasyonları yürütülürken araçlar, tehlike alanının dışındaki özel park yerlerinde park edilmiş vaziyette olacaktır.
- d. Yüklerin ayrıştırılması: Mühimmatı imha etmek için kullanılacak patlayıcılar ya da patlayıcı materyaller ile imha edilecek mühimmat stokları için ayrı araçlar gerekecektir. Boşaltma/yükleme işlerinden sorumlu bir personel belirlenecektir.

8.15. Kılık kıyafet

Bazı imha görevleri için özel kıyafetler gerekir ve bu konuyla ilgili ayrıntılar SUT'ta belirtilecektir. Diğer durumlarda ise kılık kıyafetler; hava durumuna, yerel kültüre ve koşullara uygun olmalıdır. Özellikle de nöbetçilerin hava koşullarından yeterli ölçüde korunması gereklidir.

8.16. Bir imha sahasına özel güvenlik önlemleri

Bu önlemlerden bazıları şunlar olabilir:

- a. Ateşleme noktası ile patlatma noktasının arasındaki uzaklığa ve yüklerin/patlatılan blokların ebatlarına bağlı olarak kulak koruyucuların zorunlu olarak kullanılması gerekebilir.
- b. Rüzgâr gücünün ve yönünün hassas bir bölgeye duman taşınması gibi bir risk bulunduğu beyaz fosfor imhasına ve yakılmasına sınırlandırmalar getirilebilir.

8.17. Kazalara hazırlık ve müdahale usulleri

Bir imha sahasında kaza olma ihtimaline karşı yapılması gereken tüm hazırlıklar, MMFS 10.40 İş Sağlığı ve Güvenliği-Mayın Temizleme Faaliyetlerine Tıbbi Destek dokümanında belirtilen gerekler doğrultusunda yürütülecektir. Buna imha sahası SUT'unda tıbbi destek usullerinin dokümantasyonu da dâhildir.

Bir kazanın ardından aşağıdaki usul uygulanacaktır:

- a. Kazayla ilgili acil müdahale planının uygulanması, imha operasyonlarının durdurulması ve yapılması planlanmış imha ile ilgili emniyetin sağlanması,
- b. Kazanın bir üst makama raporlanması, kazanın olduğu sahanın koruma altına alınması ve nihai soruşturma ile ilgili olabilecek tüm detayların not alınması (bakınız MMFS 10.60),
- c. İmha operasyonu için paketinden çıkartılmış ve hazırlanmış tüm mühimmatın ve patlayıcıların emniyet altına alınması ve tekrar paketlenmesi.

8.18. Kayıtlar ve Raporlar

Sahada, kalıcı bir imha operasyonları ceridesi tutulacaktır. Bu ceride, her gün doldurulacak ve imha operasyonları müdürü tarafından imzalanacaktır.

9. Planlama ve hazırlık

İlk adım, imha edilecek maddelerin bir listesini hazırlamak olmalıdır. Listeyi, imhası milli otorite tarafından onaylanmış maddelerle sınırlı tutun. Onay bekleyenleri listeye dâhil etmeyin.

En uygun imha yöntemi ve yerini seçin:

- a. Liste, Net Patlayıcı İçeriği ve toplam miktarı az olan maddelerden oluşuyorsa yerel bir imha sahası kullanın (patlayıcı sınırı düşük olan bir site).
- b. Liste, Net Patlayıcı İçeriği ve toplam miktarı daha fazla olan maddelerden oluşuyorsa imha operasyonlarını daha yüksek bir patlayıcı sınırı olan ve nispeten daha uzak bir imha sahasında gerçekleştirin. Normal koşullarda, bu sahalarda çok önceden seçilmesi gerekir.
- c. Maddenin ve dolgusunun ya da dolgularının bütünüyle ve güvenli bir şekilde yok edilmesi için her bir madde için en uygun imha yöntemini belirleyin. Bunun için her maddenin neden yapıldığını bilmek gerekecektir.
- ç. İmhayı gerçekleştirmek için gereken patlayıcı türlerini ve miktarlarını belirleyin.
- d. Listedeki imha edilecek maddeleri, her biri ayrı olarak ele alınacak münferit seri (parti) halinde ayırın.
- e. Seri başına düşen toplam Net Patlayıcı İçeriği miktarının (mühimmatı ve patlayıcıları imha etmek için kullanılacak patlayıcılardaki Net Patlayıcı İçeriği miktarı da buna dâhildir) imha sahası için belirlenen patlayıcı sınırını aşmadığına emin olun.
- f. Yüksek kapasiteli maddeleri (örneğin Anti Tank mayınları gibi Yüksek İnfalıklı Patlayıcı içeriği, toplam mühimmat ağırlığına oranı yüksek olan maddeler) seriler arasında dağıtarak imha için kullanılan patlayıcıların etkisini arttırın.

Aşağıdaki bilgileri içeren bir imha talimatı ve imha programı hazırlayın:

- a. Tarihler, zamanlar ve yerler,

- b. İmha operasyonunda yer alacak personelin isim listesi,
- c. Yok edilecek AP mayının ve diğer patlayıcı maddelerin listesi,
- ç. İmha için kullanılacak patlayıcıların ve gerekli patlayıcı maddelerin listesi,
- d. Serilerine ve imha sahasındaki yerlerine göre imha operasyonunda gerçekleştirilecek imhanın ayrıntılı dökümü,
- e. Haberleşmeye ilişkin düzenlemeler,
- f. Güvenlik ve acil durum desteğiyle ilgili düzenlemeler,
- g. İdari düzenlemeler (kalacak yer, gıda, ulaşım),
- ğ. Güzergah (lar),
- h. Gerekli depoların listesi (Önemli tüm öğeleri kopyalayın.).

Gereğine uygun olarak, milli otoritelere, yerel otoritelere, yerel toplumlara ve diğer destekleyici tesislere (örneğin hastaneler vb.) imha operasyonu hakkında bilgi verin.

Hazırlıklar için depoları ve teçhizatı kontrol edin, patlayıcıları kontrol edin ve mümkünse imha edilecek mühimmatı da kontrol edin.

İmha operasyonu ile ilgili personele bilgi verin.

10. İmha görevlerinin yerine getirilmesi

Belirli imha görevleri için yerel teknik talimatta ayrıntılı talimata yer verilmelidir.

İmha sahasındaki imha faaliyetlerini kontrol etmeye yönelik usuller EK-C’de belirtilmektedir.

EKLER :

EK-A Referanslar

EK-B İmha sahası yerleşim alanı

EK-C İmha operasyonlarının kontrolü

EK-A

Referanslar

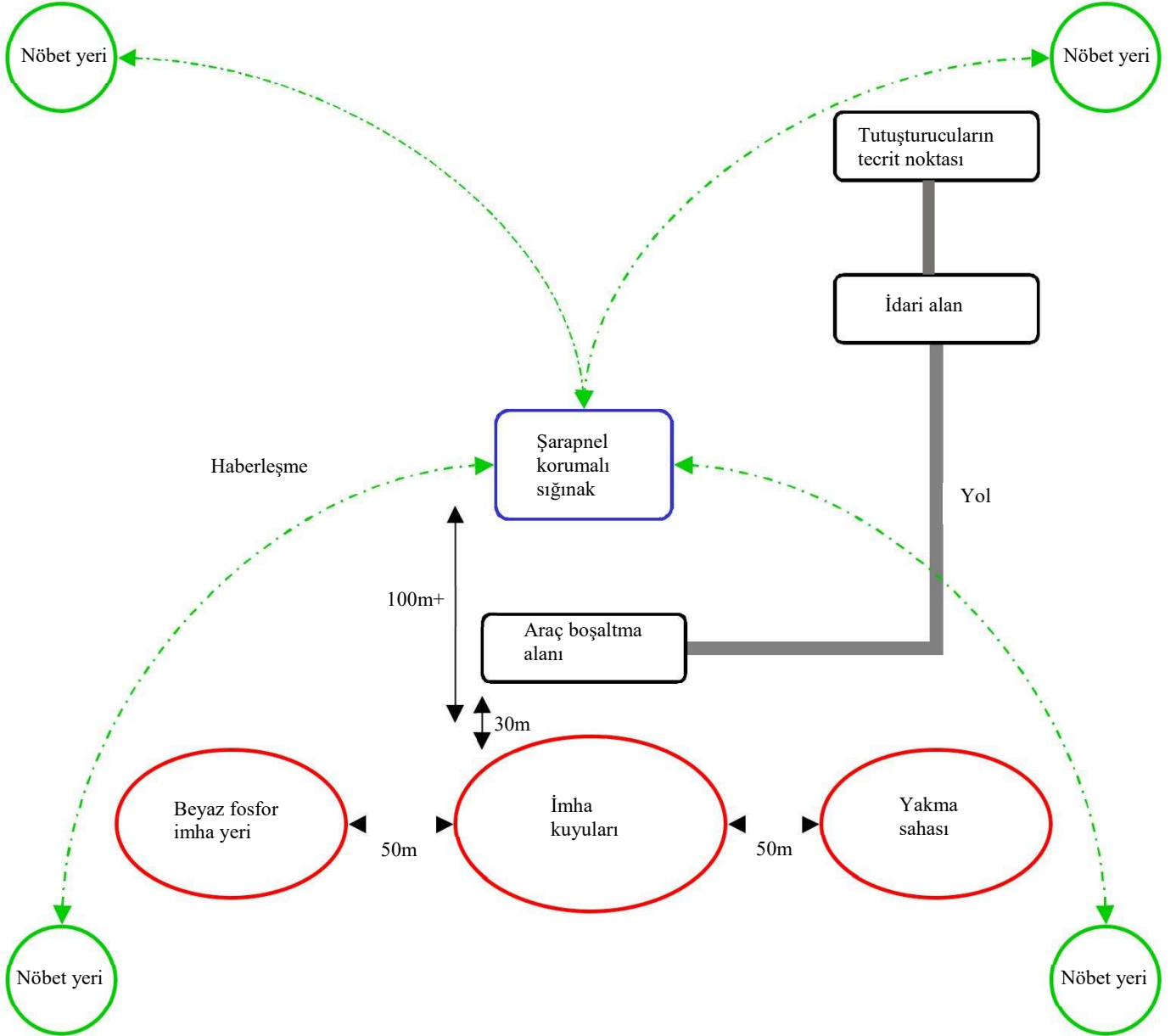
Aşağıdaki dokümanlar, bu metinde atıf yoluyla bu standardın bir parçası haline gelen hükümler içermektedir. Tarih taşıyan referanslar için, bu yayımların sonraki değişiklikleri veya revizyonları geçerli değildir. Ancak, standardın bu bölümüne dayalı olan anlaşmaların tarafları, aşağıda belirtilen dokümanların en son versiyonlarını uygulama imkânlarını araştırmaya teşvik edilmektedir. Tarih taşımayan referanslar için, atıf yapılan normatif dokümanın en son baskısı geçerlidir. ISO ve IEC üyeleri, hâlihazırda yürürlükte olan ISO ve EN sicil kütüklerini muhafaza etmektedir.

- a. IATG 10.10 Silahsızlandırma ve İmha,
- b. MMFS 04.10 Mayın Faaliyet Terim, Tanım ve Kısaltmaları Sözlüğü,
- c. MMFS 07.30 Mayın Faaliyet Kuruluşlarının Akreditasyonu,
- ç. MMFS 09.30 Patlayıcı Madde İmhası,
- d. MMFS 10.10 İş Sağlığı ve Güvenliği - Genel Gereklere,
- e. MMFS 10.20 İş Sağlığı ve Güvenliği – Mayın Temizleme Sahası Güvenliği,
- f. MMFS 10.40 İş Sağlığı ve Güvenliği – Mayın Temizleme Faaliyetlerine Tıbbi Destek,
- g. MMFS 10.50 İş Sağlığı ve Güvenliği – Patlayıcıların Depolanması, Taşınması ve Kullanılması,
- ğ. MMFS 10.60 İş Sağlığı ve Güvenliği – Mayın Temizleme Olaylarının Raporlanması ve Soruşturulması,
- h. MMFS 10.70 İş Sağlığı ve Güvenliği – Çevrenin Korunması,
- ı. MMFS 11.10 Stoklanmış Anti-Personel Mayın İmha Kılavuzu,
- i. TN 10.20-01/2001 Patlama Tehlike Alanı Tahmini.

Bu referansların en son versiyonu/baskısı kullanılmalıdır. MAFAM, bu standartta kullanılan tüm referansların kopyalarını muhafaza etmektedir. MMFS'nin en son versiyonu/baskısına ilişkin sicil kütüğü MAFAM tarafından tutulmaktadır ve adresinde bulunan MAFAM internet sitesinden erişilebilir. MMFO, işverenler ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlar, mayın faaliyet programlarına başlamadan önce bunların kopyalarını elde etmelidir.

EK-B

İmha sahası yerleşim alanı

EK-C

İmha operasyonlarının kontrolü

C.1. Sahaya vardıktan sonra, imha operasyonları başlamadan önce

C.1.1. Yangın ve duman çıkaran maddeler

İmha operasyonları müdürü, yangın ve duman çıkaran maddelere ilişkin kısıtlamaları uygulayacak ve sigara molası düzenlemeleriyle ilgili tüm personele bilgi verecektir.

C.1.2. Bilgilendirmeler ve isim listesi

İmha operasyonları müdürü şunları yapacaktır:

a. İsim listesini kontrol edip görevli tüm personele bilgi verecektir. Buna güvenlik ve acil destek hakkında bilgilendirme yapılması da dâhildir.

b. Tüm sıhhiyeciler ve tıbbi malzeme için bir tıbbi bakım noktası oluşturacaktır. Bu nokta, tehlike alanı içerisinde olduğu takdirde bir şarapnel korumalı sığınak içinde yer alacaktır.

c. İmha operasyonları müdürü, nöbetçilere görevleri ve haberleşmeye ilişkin yükümlülükleri hakkında bilgi verecektir. Nöbetçileri görevlendirecek, uyarı işaretlerini ya da sembollerini yerleştirecektir.

ç. Araçların ve personelin kullanacağı güzergahlara ilişkin ayrıntıları belirleyecektir.

d. Park yeriyle ilgili ayrıntıları belirleyecektir. İmha operasyonları yapılırken tüm araçlar tehlike alanının dışına park edilecektir.

C.1.3. Güvenlik kontrolleri

İmha operasyonları müdürü şunları yapacaktır:

a. Nöbetçiler, dışarıdaki destekçi kuruluşlar ve yüksek makamlarla haberleşme bağlantılarını kontrol edecektir.

b. Araç yollarında tehlikeli bir madde bulunup bulunmadığını kontrol edecek, varsa bunların ortadan kaldırılmasını sağlayacaktır. Bu, imha operasyonları başlamadan önce ve her seriden sonra kontrol edilecektir.

c. Kablolar düzgün bir şekilde gömülü olmadığı takdirde araç yollarının ateşleme kabloları üzerinden geçmemesini sağlayacaktır.

ç. Bir güvenlik aracı tayin edecektir. Bu araçta bir sedye ve battaniyeler bulunmalıdır. İmha operasyonu boyunca, güvenlik aracı, olası yaralıların tahliyesi için hazırda beklemelidir.

d. İmha operasyonu yakma işlemini gerektiriyorsa veya bir yangın riski varsa sahada yangın söndürmek için yeterli personel ve teçhizatın hazır bulunmasını sağlayacaktır.

e. İmha kuyularında (uygun olduğu yerlerde) tehlikeli bir madde bulunup bulunmadığını kontrol edecek ve varsa bu maddenin ortadan kaldırılmasını sağlayacaktır. İmha operasyonları başlamadan önce ve her seriden sonra tehlikeli madde kontrolü

gerçekleştirecektir. Kuyulara giden güvenli bir güzergâh oluşturacak (gerektiği takdirde kum torbası merdivenleri kullanarak), çalışma alanlarının istikrarlı ve emniyetli olmasını sağlayacaktır.

f. Personelin kuyuların yanlarından yürümemesini ya da üzerlerinde dikilmemesini sağlayacaktır.

g. Gerektiği takdirde, örneğin nitrogliserin esaslı patlayıcılar söz konusu olduğunda, el yıkama tesisleri oluşturacak ve bu türde patlayıcıları tutan herkese yemek yemeden ya da bir şey içmeden önce ellerini yıkamaları ve ovalamaları için talimat verecektir.

C.1.4. Mühimmatın boşaltılması

İmha operasyonları müdürü şunları yapacaktır:

a. Mühimmatın boşaltılması için talimat verecektir. İmha için kullanılacak patlayıcı maddeler ile kullanılmayacak maddeler ayrı tutulacaktır. Görevlendirilmiş bir personel her serinin sayımını ve seriyle ilgili sorunları kontrol edecektir.

b. İmha operasyonları müdürü, araçların beton park yerlerinde ya da yollar üzerinde bulunmasını sağlayacaktır. Gerektiği takdirde personel için kum torbalarından “sıçrama taşları” oluşturacaktır.

c. Araçların, imha kuyularının ya da ambalajından çıkarılmış mühimmatın veya patlayıcıların 30 metreden fazla yakınına yaklaşmamasını sağlayacaktır.

ç. Yükleme ve boşaltma sırasında motorların kapalı olmasını temin edecektir.

C.2. İmha sırasında

C.2.1. Denetim ve kontrol

İmha operasyonları müdürü, tüm faaliyetleri denetlemek üzere serbest olacaktır. Sadece tek bir grubun faaliyetlerinden ya da tek bir yerdeki işlemlerden sorumlu olmayacaktır.

Her seriyle ilgili sayımı ve sorunları kontrol etmesi için atanmış kişi, imha edilecek mühimmatı ve patlayıcıları gözetlemek üzere serbest kalacaktır.

C.2.2. Güvenlik

C.2.2.1. Genel hususlar

Tüm güvenlik önlemlerine riayet edin.

C.2.2.2. Yakma ya da imha işlemine hazırlık

Mühimmatın ve patlayıcıların ambalajlarından çıkartılması ve hazırlanması için kuyuların sınırlarından uzakta güvenli alanlar seçilecektir. İmha için kullanılacak maddeler ile imha edilecek maddeler birbirinden ayrı yerlerde tutulacaktır:

a. Hassas maddeler paketlerinden çıkartılırken bu maddeleri koruyun. Mühimmatların ya da patlayıcıların üzerine basmayın ya da üzerinden geçmeyin, buna patlatma zinciri de dâhildir.

b. Hazırlık sırasında patlayıcı hazırlık alanlarını patlayıcı kalıntılarıyla kirletmeyin.

c. Kirlenmiş patlayıcı maddelerin tamamını güvenli bir şekilde ortadan kaldırın.

ç. Ambalajların yığınlar dahil edilmesinden mümkün olduğunca kaçınin. Tüm fazla ambalajların patlayıcıdan arındırılmış olup olmadığını kontrol edin ve bunları boş ambalaj merkez noktasına götürün.

Kuyulardaki patlayıcı yığınlarını, infilak ve parçalanma/atık etkilerini en aza indirgeyecek ve hassas alanlardan uzaklaştıracak şekilde konumlandırın.

Her seriden önce ateşleme kablolarını test edin.

C.2.2.3. Yığının düzenlenme biçimi

İmha operasyonları müdürü, yığının yapısıyla ilgili olarak şunları amaçlamalıdır:

a. İmha edilecek maddenin ya da maddelerin bütünüyle imha edilmesini sağlayacak en az miktardaki patlayıcının kullanılması,

b. Maddelerin patlayıcı dolgularının en iyi şekilde kullanılarak imhalarının kolaylaştırılması,

c. Yüksek kapasiteli ve düşük kapasiteli maddelerin karma yığınlarda doğru karışımının sağlanması,

ç. Birbirinden ayrı maddeler arasında hava boşlukları bulunmaması ve patlayıcı dolgular arasında minimum metal/materyal olması,

d. Yığınların ve patlayıcı zincirlerinin, diğer kuyulardaki patlamalardan etkilenmemeleri için yeterince istikrarlı ve korunaklı olması,

e. Toprağın, patlayıcı yığınların üzerine doğrudan boşaltılmaması (Toprağı önce kum torbalarıyla sıkıştırın; bu, kısmi patlamaların ortaya çıkmasını kolaylaştırmaktadır.).

C.2.2.4. Patlatma zincirinin hazırlanması

Patlatma zincirinin:

a. Mümkün olduğunca düz ve üzerinden geçilmemiş olması sağlanmalıdır.

b. Zincirin en az 100 milimetrelik bantlanmış bağlantı yerleri ve en az 300 milimetrelik boş uçları olmalıdır. Nem girişini ve patlayıcının üzerine dökülmesini önlemek ve dolayısıyla da patlatma zinciri arızası nedeniyle ateşleme hatası oluşması riskini azaltmak için kesik uçlar bantlanmalıdır.

c. Tüm bağlantı yerleri kuyunun dışında olmalıdır ve ana kablo kuyunun en az iki metre dışına uzanmalıdır. Bu, ateşleme hataları ile baş etmeyi kolaylaştırmaktadır.

C.2.2.5. Araçlar ve patlayıcılar

Araçlar ve patlayıcılar birbirinden ayrı ve üzerleri işaretlenmiş kutularda taşınacaktır. Gevşek maddeler kişilerin üzerinde taşınmayacaktır. Fünyeler bütünüyle kapalı ve üzeri işaretli metal kutularda taşınacaktır.

C.3. İşin bitiminde

İmha operasyonları müdürü şunları yapacaktır:

a. İmha sahasını araştırıp tehlikeli maddelerden ve her türlü çöpten arınmış olmasını sağlayacaktır.

b. Boş ambalajların tekrar denetlenmesini, mühürlenmesini ve patlayıcıdan arındırılmıştır etiketiyle işaretlenmesini sağlayacaktır.

c. Kapanıştaki mühimmat ve patlayıcı stoku ile imha edilen madde kaydını karşılaştıracaktır. Tüm farklar yeterince araştırılıp açıklanana dek personelin imha sahasından ayrılmasına izin vermeyecektir.

ç. İmha ekibindeki her kişiden imha sahasını terk etmeden önce yanlarında patlayıcılar, mühimmat ya da yedek parça bulunmadığına dair bir beyan alacaktır.

d. İmha operasyonları cerideyi doldurup imzalayacaktır.

